Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto
Komentajakapteeni Markus Paljakka

29.8.2025

HE 70/2025 vp

Eduskunta
Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta.

Rajavartiolaitos on esitutkintalaissa tarkoitettu esitutkintaviranomainen, jonka toimivallasta rikosten paljastamiseen, selvittämiseen ja estämiseen säädetään laissa Rajavartiolaitoksen rikostorjunnasta (108/2018).

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Rajavartiolaitokselta kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta (HE 70/2025). Rajavartiolaitoksen esikunta lausuu asiassa seuraavaa:

Rajavartiolaitos lausui oikeusministeriön lausuntopyyntöön (VN/3357/205) silloisesta hallituksen esityksestä pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta. Tuolloin pakkokeinolakia oli tarkoitus muuttaa siten, että tuomioistuin vahvistaisi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen laite-etsintää koskevan päätöksen tiettyjä erikseen määriteltyjä poikkeuksia lukuun ottamatta. Rajavartiolaitos kannatti silloista hallituksen esitystä ja arvioi sen olevan riittävä muutos Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön huomioonottamiseksi. Rajavartiolaitokselle ei varattu mahdollisuutta lausua hallituksen esityksen jatkovalmistelun jälkeisellä kohdennetulla lausuntokierroksella.

Uudessa esityksessä ehdotetaan, että tuomioistuin päättäisi laite-etsinnästä pidättämiseen oikeutetun virkamiehen vaatimuksesta tiettyjä erikseen määriteltyjä poikkeuksia lukuun ottamatta. Esityksen tavoitteena on edelleen saattaa laite-etsinnästä päättämistä koskeva sääntely EU-oikeuden mukaiseksi ottaen huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö.

Vallitsevassa oikeustilassa Rajavartiolaitos kannattaa hallituksen esitystä pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta, mutta haluaa ilmaista huolensa päätöksentekomenettelyn kustannuksista erityisesti esitutkintaviranomaisille ja tuomioistuimille. Rajavartiolaitos ilmaisee huolensa myös lakimuutoksen mukanaan tuomista mahdollisista heijastevaikutuksista muihin esitutkintatoimenpiteisiin ja

kansalliseen rikosprosessilainsäädäntöön. Rikosprosessioikeuden tulisi olla kansallisessa lainsäädäntövallassa, mutta tämän suuntainen kehitys Euroopan unionin tuomioistuinratkaisujen johdattelemana ajaa kehityskulkua väistämättä päinvastaiseen suuntaan.

Rajavartiolaitos pitäisi perusteltuna, että hallituksen esityksessä käsiteltäisiin laite-etsinnän kiireellisyysperusteita nykyistä yksityiskohtaisemmin. Tarkkarajaisen sääntelyn näkökulmasta laite-etsinnän kiireellisyyden osalta tulisi huomioida erityisesti teknologia, joka mahdollistaa todisteiden hävittämisen myös viranomaisen takavarikoimasta laitteesta.